

*Основна школа
„Јован Јовановић Змај“
ЈАБУКОВАЦ*

**ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ
ПРОГРАМ
ЗА ПЕРИОД 2022/2026. ГОДИНЕ**

Јабучовац ,
јун, 2022.

УВОД

Припремни предшколски програм припремили су чланови Стручног актива за развој школског програма ОШ "Јован Јовановић Змај" Јабуковац:

1. *Станковић Сања, васпитач*
2. *Гагић Бранка, наст. разредне наставе*
3. *Димитријевић Милорад, наст. разредне наставе*
4. *Диметријевић Зора, наст. разредне наставе*
5. *Јовановић Сандра, школски педагог*
6. *Блендић Мића, директор школе*

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРИПРЕМНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Полазне основе за израду Припремног предшколског програма чине:

- ✓ Закон о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 6/2020 и 129/2021)
- ✓ Закон о предшколском васпитању и образовању ("Сл. гласник РС", бр. 18/10, 101/17, 113/2017 - др. закон, 95/2018 - др. закон, 10/2019, 86/2018 - др. Закон, 157/2020 - др. закон, 123/2021 - др. закон и 129/2021)
- ✓ Правилник о општим основама предшколског програма ("Сл. гласник РС – Просв. гласник", бр. 14/06)
- ✓ Основе програма предшколског васпитања и образовања: Концепција Основа програма – Године узлета
- ✓ Школски развојни план
- ✓ Годишњи план рада школе
- ✓ Извештај о раду школе у претходној школској години
- ✓ Извештај о самовредновању и вредновању рада школе
- ✓ Упутство за израду припремног предшколског програма

- ✓ Услови рада у школи
- ✓ Васпитно-образовне потребе деце, родитеља и локалне заједнице

ОПШТИ ПОДАЦИ О ШКОЛИ

Основна школа "Јован Јовановић Змај" обавља образовно-васпитну делатност у матичној школи у Јабуковцу и издвојеном одељењу у селу Вратна. Делатност школе је основно образовање и васпитање, као и предшколско васпитање и образовање.

Људски ресурси са свим својим квалитетима, материјално-технички услови рада, природно окружење и друштвена средина у којој се школа на-лази пружају изванредне услове за реализацију образовно-васпитних зада-така.

Наша установа од 01.09.2022. примењује Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања ``Године узлета`` („Службени гласник РС”, бр. 88/17 и 27/18).

Заснива се на социокултурној теорији, према којој се детињство схвата као вредност по себи, а дете третира као компетентно , богато потенцијалима, као равноправан члан заједнице у интеракције деце и одраслих и као активни учесник у процесу сопственог учења и развоја. Програм у сензитивном периоду раног детињства истиче значај игре као доминантне делатности, кроз коју дете остварује своју добробит, а културу и културне обрасце заједнице у којој живи, усваја и трансформише првенствено кроз социјалне интеракције и повезивање с одраслима и вршњацима у породици, вртићу и локалној заједници.

Дете се, дакле, сагледава као:

- јединствено и целовито биће
- компетентно и богато потенцијалима
- активни учесник заједнице вршњака и одраслих
- посвећено учењу
- креативно
- биће игре

Образовање се темељи на четири стуба:

- Учење да се зна
- Учење да се буде

-Учење да се уме

-Учење да се живи заједно

Начела предшколског васпитања и образовања су:

1.Целовито сагледавање васпитања и образовања

2.Усмереност на дугорочне циљеве

3.Интегрисани приступ учењу и развоју

4.Континуитет у образовању

5.Вредновање у функцији грађења квалитета програма, усмереношћу на структурне и процесне димензије

Циљеви програма су:

-Подржати добробит детета

-Обезбедити прилике да дете буде срећно, задовољно, остварено и прихваћено

-Поставити темеље за развој образовних компетенција, развијањем диспозиција за цело животно учење

-Обезбедити детету прилике да открива, истражује и преиспитује различита подручја људског сазнања и делања

-Обезбедити родитељима прилике да развијају своје родитељске компетенције

-Омогућити васпитачима, медицинским сестрама-васпитачима, стручним сарадницима и сарадницима да проактивно заступају интересе деце и породице

-Обезбедити просторе за заједничко учешће деце и одраслих у учењу и грађењу смисла

-Градити квалитет предшколског васпитања и образовања

Добробит детета подразумева:

-Успешно персонално и интерперсонално функционисање и

-испољавање и култивисање људских потенцијала за развој и напредак.

Димензије добробити су:

-ПЕРСОНАЛНА- бити добро и функционисати успешно,

-ДЕЛАТНА- умети и хтети

-СОЦИЈАЛНА- припадати , прихватати и учествовати.

Концепт добробити одражава суштину развоја и учења детета, а то је да је дете биће, које истовремено ЈЕСТЕ и БИВА и кроз оно што јесте, постаје и оно што ће бити. Подржавати добробит детета, значи разумети шта је добробит детета у реалном контексту, сада и овде, у реалном програму и истовремено пројектовати циљеве за будућност.

Нова програмска концепција усмерена је на целовит развој детета и подршку добробити детета кроз смислене односе које гради са вршњацима, одраслима и физичким окружењем и оснаживањем активног учешћа детета у заједници вршњака и одраслих. У новом програму деца уче да буду самостална, да се сналазе у различитим ситуацијама, да преузимају одговорност, уче да на сигуран начин истражују своје окружење, да прихватају друге и буду прихваћена. Деца се подстичу да примећују свет око себе, да уочавају детаље, да постављају питања и да буду креативна. Деца учешћем у заједници вршњака, вртића и локалној заједници уче да буду одговорна према себи, другима и окружењу и да доприносе заједницама у које су укључена. Деца упознају различите културе и стичу знања из различитих области, развијају различите врсте почетне писмености и креативне начине на које прерађују своје доживљаје, мишљење, идеје и сазнања. Нови програм стимулише грађење квалитетних односа са одраслима и вршњацима кроз игру, истраживање и сарадњу у различитим активностима и ангажовањем свих чула и целим телом.

НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА УТВРЂЕНИХ ОБЛАСТИ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

Нова програмска концепција истиче интегрисани приступ учењу кроз развијање тема/пројекта са децом: деца се подстичу на бављење одређеним темама и пројектима који су њима смислени и изазовни за истраживање. Одрасли деца не нуде готова решења, већ постају партнери у игри који заједно са децом истражују и помажу им да истраже своје претпоставке испробавају и даље развијају своје идеје. Учење постаје смисленије и пријатније јер је повезано са животним контекстом деце и јер се базира на њиховим искуствима и повезивању оног што деца доживљавају и онога што раде.

Игра се стимулише и подржава као најприроднији начин учења, кроз који дете учи да промишља, стиче нова сазнања и важне животне вештине. Повезаност игре и других активности засноване на могућностима избора, стваралаштву, променљивости, иницијативи деце, упитаности, отворености.

Дете учи сопственим чињењем и учешћем у заједничким активностима са вршњацима и одраслима што је у новој концепцији Основа означено као ДЕЛАЊЕ детета. У васпитно-образовним активностима делање обухвата :

- игру
- активно учешће у животно практичним ситуацијама
- ситуације планираног учења

Игра је за дете стваралачка прерада стварности и чин замишљања искуства. У игри дете активира све своје потенцијале, осећа се добро и превазилази своје границе. Она је основ испољавања свих димензија добробити. Према начину на који васпитач подржава игру у програму, игра се дефинише као отворена,проширена и вођена.

Отворена игра где деца према сопственој иницијативи граде игровни план и сама дефинишу правила у игри. У отвореној игри васпитачи ће:

- континуирано обезбеђивати погодне материјале који ће увек бити доступни деци

- континуирано реорганизују простор који ће бити подстицајан за игру
- помажу деци да после игре сачувају продукте и материјале како би се користили у другим активностима

- обезбеђују деци довољно времена за игру
- посматрају игру и настоје да разумеју контекст игре, прате реакције и идеје деце и бележе их.

Проширена игра је када васпитачи у потпуности деле поље интересовања са децом, заједничким играњем са децом. У проширеној игри васпитачи могу да:

- улазе у одређену улогу којом подржавају започету игру
- именују радње, предмете и поступке који су део игре
- нуде богат репертоар невербалних знакова за децу која још не говоре (мимика, гест, покрет, додир, пантомима...)
- предлажу алтернативне нове улоге за децу којима се наставља игра
- помажу другој деци да се укључе у игру
- записују/документују сценарио игре.

Вођена игра је игра у којој васпитача иницира, учествује и усмерава игру, при чему се договарају са децом и пазе да се не наруше игровни образац (добровољност, имагинацију, изазов, експериментисање, креативност и динамичност). У вођеној игри васпитач ће да:

- подстичу адекватно коришћење опреме и средстава
- показују покрете у игри
- показују (демонстрирају) игре са правилима
- нуде концепт игре, правила и начин груписања
- воде дијалог са децом у игри.

Животно практичне ситуације су део животног контекста деце и одраслих у вртићу а ту спадају: рутине (боравак напољу, сређивање собе, обедовање, одмор..), ритуали (при доласку и одласку из вртића и сл) и аутентичне ситуације у вртићу и ван њега (долазак бебе у породицу, настали проблеми, страхови и сл).

Планиране ситуације учења су оне ситуације у које се улази са намером да се нешто истражи, искуси, сазна или представи. Деца се ту циљано баве оним што их посебно интересује у оквиру тема или пројеката које су подстакнуте неким њиховим доживљајем или искуством и ту своју почетну иницијативу удружују у заједнички фокус пажње и заједничко учење. Такав приступ омогућава деци различите начине истраживања, укључивање деце кроз различите начине учења, различите начине

интеракција је међу децом и интеракције са одраслима и материјалним ресурсима из непосредног окружења. Улога васпитача у тим ситуацијама је да препознаје иницијативе деце, бележи њихове исказе у циљу развијања програма (тема/пројеката), организује ситуације које ће артикулисати покренуту проблематику кроз уношење и употребу неструктурираног и полуструктурираног материјала, омогућава деци да се баве оним што за њих има смисла (обезбеђују различите изворе учења, организује посете институцијама и природним местима за учење, подстиче децу да говоре и тумаче своје мисли...) и подстиче различите начине изражавања (визуено изражавање, грађење у простору, покрет и плес, изражавање гласом-певање, звук, музика, причање, драматизација). Васпитач овде није усмерен на давање конкретних знања и тачних одговора већ на подржавање процеса учења у коме деца развијају стратегије истраживања и разумевања себе и света око себе (нпр. процес кружења воде у природи, магнетизам, упознавање професија и друго)

У развијању програма усмереног на подршку добробити детета, васпитач се руководи принципима који проистичу из концепције Основа програма:

Принцип усмерености на односе - У развијању програма, фокус васпитача је на стварању подржавајућег социјалног физичког окружења којим се обезбеђује сигурност, континуитет, учешће деце и укљученост васпитача и којим се негују односи уважавања, сарадње, одговорности и заједништва.

Принцип животности - У развијању програма, фокус васпитача је на развијању заједништва деце и одраслих, вршњачке заједнице и повезивању са породицом и локалном заједницом, стварањем прилика за заједничко учење. Заједничко учење се остварује кроз активности које су смислене јер проистичу из искустава, аутентичних интересовања и односа, потреба и иницијатива, проблема и питања, догађаја и збивања у групи и заједници.

Принцип интегрисаности - У развијању програма, фокус васпитача је на стварању прилика за учење као интегрисаног искуства детета кроз оно што чини (делање) и доживљава (односи), а не према унапред испланираним појединачним активностима на основу аспекта развоја или образовних области и издвојеним садржајима подучавања.

Принцип аутентичности - У развијању програма, фокус васпитача је на препознавању и уважавању интегритета, различитости и посебности сваког детета, развојних, културних, социјалних и других специфичности деце и њихових породица, као и јаким странама и потенцијалима сваког детета, посебно узимајући у обзир

потребе за подршком деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и деци из других осетљивих друштвених група. Принцип аутентичности подразумева индивидуализовани приступ сваком детету уз истовремену подршку укључивању сваког детета у вршњачку заједницу изаједничке активности.

Принцип ангажованости - У развијању програма, фокус васпитача је на ситуацијама и активностима којима се подржава: учење детета кроз властиту активност; ангажованост детета; иницијатива и избор деце; различити начини бављења појединим питањима, проблемима и садржајима; стваралачка прерада искуства и креативно изражавање властитих идеја, доживљаја, мишљења и сазнања. Принцип ангажованости подразумева укљученост васпитача и заједничко учешће са децом, а не директно подучавање.

Принцип партнерства - У развијању програма, фокус је на уважавању перспективе деце и породице (њихових мишљења, идеја, иницијативе, одлука) и на различитим начинима укључивања породице и повезивања са локалном заједницом.

На основу наведених принципа, васпитач развија програм кроз следећу стратегију: планирање, заједничко развијање програма и праћење и вредновање кроз документовање.

Планирање – Васпитач након оквирног одређења теме или почетне идеје, истражује различите изворе и области сазнања, културе из различитих делатности, проналази идеје и промишља чиме би све могли почетно да се баве и истражују у оквиру теме/пројекта, ослањајући се на професионална знања о узрасним карактеристикама и познавање деце у групи. Промишља шта је потребно припремити од опреме и материјала које ће подстаћи децу да испробавају своје идеје (уноси провокацију). Развијање теме је стваралачки процес подједнако изазован за децу и васпитаче, кроз који заједнички откривају, играју се, креирају.

Васпитач заснива тему/пројекат на принципима развијања реалног програма и због тога планира само неколико корака унапред и циклично наставља да планира тако што:

- Планира опремање простора различитим средствима и материјалима који су инспиративни и провокативни деци за истраживање (уметнички предмети, различити штампани материјали, справе, апарати, полуструктурирани и неструктурирани материјали...).

- На основу идеје за неку ситуацију учења, планира начин организовања у складу са принципима реалног програма.

-На основу садржаја који проистичу и везани су за тему/пројекат, васпитач планира организацију активности и начине свог учешћа у активности за начине подупирања, моделовања, проширивања. Садржаји су у функцији истраживања, а нису готова знања која деца треба да усвоје.

-Планира ресурсе који се могу направити, набавити, позајмити.

-Планира могуће начине укључивања родитеља, деце из других група и појединаца из локалне заједнице.

-Планира места у локалној заједници у којима могу да проширују искуства везана за тему/пројекат(институције, организације, отворене просторе, појединци).

-Тема или пројекат могу да трају од неколико дана до неколико недеља.

-Пројекат је вођен питањем, идејом, аутентичним интересовањем... У јаслама, тема/пројекат је више идеја или оквир који обликује медицинска сестра и васпитач на основу праћења заинтересованости и интеракције деце са различитим материјалима, другом децом и одраслима у дечјем вртићу и познавања деце. Прво се фокусира на планирање великог избора сензорних материјала који ће бити стално доступни деци и подстаћи их да истражују у затвореном и отвореном простору. Васпитач планира довољно времена за рутине кроз које помаже деци да се осећају сигурно, да развијају самосталност и блискост са васпитачем и другом децом. Планирање је флексибилно, на обрасцу за план, који се надограђује током времена.

-Васпитач подржава иницијативу деце тако што охрабрује иницијативе деце (честе делатне размене, омогућава да праве изборе, да замишљају, маштају, износе претпоставке, идеје, дискутују и за то оставља довољно времена.

-У јаслама се иницијатива подржава пре свега грађењем блиских односа, кроз физички контакт, блиску вербалну и фацијалну експресију и обезбеђивањем флексибилних рутина и пружање индивидуалне пажње (нпр. приликом пресвлачења).

Игра се са децом, својим вербалним и невербалним порукама подстиче радозналост деце и њихово истраживање, ослањајући се на то да деца уче целим својим телом.

-Консултовање са децом васпитач омогућава у складу са дечјом перспективом могуће технике консултовања: фотографија, уметничке/експресивне активности, мапирање...

-Васпитач својим понашањем, вербалним и невербалним порукама моделује начине успостављања односа са другима, однос према учењу, игри ...

-Васпитач пажљиво посматра и охрабрује децу, пружа помоћ кад је потребна, даје инструкције као корисно упуство.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ПРИПРЕМНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Праћење кроз документовање обухвата: праћење учења и развоја детета (дечји портфолио) и праћење како се развијао програм (почетни и процесни панои, панели, фотографије, прича о пројекту у Портфолиу теме/пројекта).Сврха праћења детета није процењивање његових развојних могућности и постигнућа, него потпуније разумевање дететовог развоја и учења и на основу тога пружање сталне подршке добробити детета.

Сврха праћења развијања програма је континуирано грађење квалитета програма предшколског васпитања и образовања (васпитач критички преиспитује усклађеност реалног програма са концепцијом Основа, развија рефлексивни приступ, промовише програм, укључује перспективу родитеља и деце). Начин праћења и вредновања програма се реализује према недељним и месечним плановима које креирају васпитачи. Води се евиденција о реализацији у свакој групи. Документује се кроз белешке, фото и видео записе. Евалуира се кроз упитнике за васпитаче, интервјуе са децом и родитељима, непосредним праћењем програма, у групи и анализу документације. Израђује се годишњи извештај о реализацији и евалуацији програма, као део Годишњег извештаја о раду установе.

ТРАЈАЊЕ И ОСНОВНЕ ОДЛИКЕ ИЗВОЂЕЊА ПРИПРЕМНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Припремни предшколски програм остварује се у време трајања наставне године, на основу Календара образовно-васпитног рада основне школе који је прописало Министарство просвете. Предшколска деца похађају програм припреме за полазак у школу најмање девет месеци, четири сата дневно.

ОШ "Јован Јовановић Змај" има једну припремну предшколску групу у матичној школи у Јабуковцу.

Остваривање припремног предшколског програма доприноси програмском и организационом повезивању предшколског и школског образовања и васпитања, чиме се омогућава континуитет у васпитању и образовању деце. Стога припремни предшколски програм обухвата:

- ❖ **Општу припрему деце за школу** – која подразумева здраво, добро развијено и физички издржљиво дете, заинтересовано да учи, са изграђеним мотивима и вољно-карактерним особинама потребним за укључивање у школску заједницу и превазилажење тешкоћа које доноси промена средине, спремно да прихвати задатке школског типа, способно да планира сопствено деловање, спремно да ради усклађено са осталом децом и да прати упутства одрасле особе;
- ❖ **Специјалну припрему деце за школу** – која обухвата активности чији је смисао лакше остваривање наставног плана и програма у првом разреду и прилагођавање новинама које децу очекују у измењеним условима живота и рада (нпр. разликовање боје, облика и количине предмета, посебне вежбе ситних мишића шаке и координација ока и руке, руковање оловком као припрема за писање, игралике активности на тему "школа").

САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ И ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

За постизање оптималних ефеката припремног предшколског програма неопходна је сарадња са:

- ◆ породицом
- ◆ школом
- ◆ локалном заједницом

Облици сарадње су следећи:

Сарадња са породицом

- обострано информисање (разговори, "отворена врата", панои за обавештавање родитеља, писма и поруке, кућне посете, телефонски разговори...)
- заједничко стицање и проширивање знања о васпитању деце (семинари, радионице, родитељски састанци, предавања, саветовања за родитеље...)
- заједничке активности (учешће родитеља у разним акцијама, на приредбама, прославама, излетима, прављењу играчака...)

Сарадња са школом

- учествовање у заједничким културним и спортским манифестацијама
- заједнички рад на уређењу школске средине
- разговори родитеља, васпитача (учитеља) и наставника
- заједнички излети са старијом децом
- настава у природи са одељењима разредне наставе
- посета часовима ученика првог разреда

Сарадња са локалном заједницом

- посете другим школама и вртићима
- посете установама културе (музеј, библиотека, позориште, галерије, дом културе...)
- посете здравственим установама, спортско-рекреативним центрима, оближњим занатским радњама...
- примање посета друге деце и одраслих